

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografa
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se returnează.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emeric Lesner,
Heinrich Schalek, A. Oppelich,
Anton Ooppelik.
în Budapesta: la A. V. Goldberger,
Ekstein Bernat, Julius Leopold (VII Erzsébet-körút).
PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarife și învoială. — RECLAME pe pagina 2-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

GAZETA iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Anul-Obște:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 2 f. pe an.
PENTRU ROMÂNII și STRĂINĂȚI:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectori.
ABONAMENTUL PENTRU BISSA
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30. etaj II.
I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dușul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 luni 12 cor., pe trei luni 6 corône. — Un exemplar 10 bani. — Abăt abonamentele și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 188.

Brașov, Miercuri 28 August (10 Septembrie).

1902.

Dușmanii ordinii de drept.

Intre scirile din numărul de ieri al foiei noastre am semnalat după diarele ungurești un nou act de sëlbatëcie, sêvêrșit în contra preotului român din Bichiș-Ciaba, comitatul Aradului.

E o notă a timpului, că însê-și foile ungurești sunt acelea, care se grăbesc a aduce mai întâi la cunoștința publică ast-fel de sëlbatëcii inscenate de cătră Maghiarii în detrimentul autorității și vașei statului, a păcii și a liniștei între poporele lui.

E de tot intristător și revoltător spectacolul, ce ni-l oferă și cazul cel mai recent de sëlbatëcie din Bichiș-Ciaba.

Preotul român din acest oraș, de 20 de ani și mai bine, de când stă în fruntea parohiei gr. or. de acolo, tot-déuna, când a fost de lipsă, a liberat estrase matriculare în limba română, care este limba oficială a bisericii sale. De astă-dată însê căpeteniile șoviniste ale orașului Bichiș-Ciaba au aflat de bine a înapoi preotului un ast-fel de estras de botez, pretinđend sê li-l dea în limba maghiară.

Acastă pretensiune pe lângă aceea, că e necioplită, neechitabilă și nejustă, mai este și cu totul contrară legii, care dă dreptul preoților noștri de a se folosi în toate afacerile bisericești și școlare de limba română. Statutul organic al bisericii române gr. or. stabilește și circumscrie în special acest drept cu cea mai mare claritate. Prin urmare „respectul cătră legile statului“, între cari este înscris și numitul statut, pretindea ca primăria din Bichiș-Ciaba sê se mulțămescă cu estrasul de botez primit în limba română, nu însê sê reclame în contra legilor, ca preotul bisericii autonome române sê-l facă în limba maghiară. Dêr n'a fost așa; reclamația primăriei involvă o călcare de lege, o ignorare a drepturilor bisericii române, garantate de legile statului, cum nu se pôte mai crudă și mai ofensătoare, pe când refuzul preotului din Ciaba de a estrăda actul în limba maghiară, este un act de lealitate și supunere cătră legile statului și ordinea legală în stat.

Șoviniștii de la primărie nu s'au mărginit numai la atât, ci după-ce au comis odiosul atentat în contra legii și a dreptului, au mers un pas și mai departe devenind chiar culpabili pentru turburarea ordinii și a liniștei publice. Corespondența, ce o publicăm mai jos, mai mult însê raporturile foilor maghiare constată, că locuitorii „patriotici“ din Bichiș-Ciaba, fiind ațitați de cătră cei cu cunoștință de cauză, s'au revoltat în contra preotului „valah“ și au bombardat cu pietri casa parochială, spărgând toate ferestrele ei.

Acastă este bravura cea mai nouă, la care de șjgur rolul principal l'au avut și de astă-dată „patrioții“ cei perciunați.

Prea multe concesiuni s'au fă-

cut și se fac din partea guvernului și a șefului sêu actual patimilor ațitate ale masselor maghiare și șovinismului deslântuit pe totă linia.

Unde vom ajunge decă nu va înceta starea deplorabilă de ađi, când parte mare a cetățenilor, ce constituie elementul dela putere đis alcătuitor de stat, nu se sfiesc a se fali în public, că au batjocurit sêu au călcat prin forță și volnicie drepturile unui popor conlocuitor și că au sugrumat prin acte de sëlbatëcie glasul, ce strigă după dreptate? Nu este acăsta formala rêscolă contra ordinii de drept în stat?

Dêr mai trebuie sê ne ne întrebăm cu adêncă îngrijire decă nu cumva cutezarea și nerușinarea, cu care ne atacă ađi șovinismul, este în mare parte și o urmare a slăbi-ciunii, ce o vede la noi, în ce privesce apêrarea solidară a drepturilor noastre și în multe alte direcțiuni?

Este timpul suprem sê ne convingem, că cu divisiunile, cu căciuirile, șovăirile și servilismul de până acum numai astfel de fructe putem secera.

Casul dela Bichiș-Ciaba trebuie sê ne învețe a cunoșce mai bine pericolele, ce ne amenință. El pretinde înainte de toate o acțiune energică din partea autorității bisericești, pentru-ca dreptului ofensat și preotului maltrat, care l'a luat în apêrare, sê li-se deê deplină satisfacție.

„Esemple instructive.“

Cetitorii noștri cunosc discursul, ce l'a ținut împêratul Wilhelm în Posen. Foile germane comentând acest discurs, au mai moderat tonul față cu Polonii și au căutat sê arate din însêși cuvintele lui Wilhelm II., că Prusia n'ar voi sê desmoștenescă pe supușii sêi poloni, de particularitățile lor de rasă, de limbă, religie și obiceiurile lor. Prusia pretinde însê dela ei sê fie bun și credincioși Prusieni. (E semnificativ, că împêratul n'a đis Germani).

Vedem însê, cu toate acestea, că Maghiarii — cari odinori sê însuflețiau pentru Poloni, ba și ađi posesă pe compătimitorii lor — caută sê tragă din discursul împêratului conlusioni cu totul diferite de acele ale presei germane. Unul din diarele fruntașe maghiare „Budapesti Hir-lap“, ocupându-se de vorbirea împêratului serie, că visul Polonilor în Posen s'a sfârșit pe vecie; că totul trebuie sê devie acolo german și prusian; că deși Germania s'a împecat cu catolicismul, se va pretinde totuși în școlă dela copiii poloni, sê se roge în limba germană; că Wilhelm „nu vrê sê recunoșcă ađi în părțile de ost ale imperiului sêu, decât Germani și Prusieni bun și că îndrumeză pe funcționarii sêi (adecă și pe dascăli), a esecuta fără șovăire politica acăsta...

Foia șovinistă maghiară le spune toate acestea, pentru-ca la rëndul ei sê tragă din cuvintele lui Wilhelm II. conlusioni favorabile pentru politica de maghiarizare și desnaționalizare față cu naționalitățile nemaghiare din Transilvania și Ungaria „Esemple instructive“ ar voi iadecă sê stabilescă cei dela „Bud. Hir-lap“ din cuvintele lui Wilhelm, esemple pe cari sê

le urmeze politica de stat maghiară față cu Nemaghiarii.

Dêr pentru-ca cetitorul sê-și facă o idee și mai clară despre gândurile, ce-i frământă vecinic pe asupritorii noștri, lăsăm sê urmeze în traducere următorul pasagiú din articolul điarului unguresc:

„...Cu sentimentalism nu poți face politică de forță, a crea un stat și a-l susține în puterile lui, numai cu forța se pôte (!) Noi (Maghiarii) însê suntem simțitori și ne apêrăm grozav, ori de câte ori vr'o naționalitate ne acasă de maghiarizare. Impêratul german nu se apêră (asemănarea e cam nepotrivită-Trad.), dimpotrivă el însuși vestesce lumii, că nisuesce spre germanizarea supușilor sêi poloni, cu toate mijlocele ce-i stau la dispoziție. Noi ne apêrăm contra unei acuse, pentru *impplinirea căreia aveva sun'em datorii*, decă nu vrem sê neglijăm cu ușurință asigurarea existenței națiunii maghiare. Ne apêrăm contra unei acuse, care e nisuința firêscă a ori-cărei națiuni ajunsă la putere. Ne apêrăm în contra unei acuse, al cărei conținut *ar trebui sê-l vestim pe față și cu mândrie*. Și ne mai apêrăm, în fine, și contra învinuirilor, cari durere, nu sunt adevêrate...“

După acastă indirectă mărturisire a scopurilor și nisuințelor politice maghiare față cu naționalitățile, „B. H.“ spune, cu durere, că o mare deosebire este, pe terenul politice față cu naționalitățile, între Maghiarii și Germania. În fruntea aspirațiilor naționale din Germania stă însuși domnitorul, pe când națiunea maghiară e singură și părăsită, ba adese-ori trebuie sê suferă în privința acăsta pagube și scâderi „tocmai din partea acelei regiuni mai înalte (dinastia), de unde națiunea germană se împărtășesce de cel mai firesc și mai influent sprijin“.

În fine „B. H.“ se referă la scirea, ce a adus-o într'un număr precedent, că cu ocazia inaugurării noului edificiu al dietei vor urma scene strălucite, cari vor fi acomodate spre aceea, ca „națiunea (maghiară) sê vadă și înafară contopirea viitorului sêu cu casa domnitore. Dinastia vede în sentimente slave și pangermane progresarea direcției antidinastice și contra acestei direcții vrê sê se apere prin consolidarea existenței naționale a Ungariei“. După-ce se citeză ast-fel pe sine, „B. H.“ încheie scriind:

„Toate aparițiunile din apropiere și depărtare, ne îndemnă sê ne unim puterile. Fie-care moment ne urgenteză și e grozav ceea-ce am neglijat în reconstruirea puterilor noastre naționale. E timpul suprem, ca cu puteri unite sê ne pregătim pentru luptele viitorului, ce ne așteptă de-opotrivă pe noi Maghiarii și pe casa domnitore“.

Articolul foiei maghiare își are, din punct de vedere șovinist unguresc, resonul sêu. Greșala e însê, că autorul — vr'un șovinist cu creerii înfierbântați — pune „nația singur alcătuitoare“ în paralelă cu marea și puternica națiune germană, și prezentă dinastia ca pierdută, decă nu se va rêsima în viitor exclusiv pe înțelepciunea politică a factorilor din Budapesta, față cu cele-lalte popore, cari compun imperiul habsburgic.

Sëlbatăciile de la Bichiș-Ciaba.

Bichiș-Ciaba, 7 Sept. n.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Voiú sê vê aduc la cunoștință ceea ce s'a întâmplat đilele acăstea preotului nostru, care fără de veste a căđut pradă

furiei șoviniste maghiare. Lucrul s'a petrecut cum urmêză:

Antistia (primăria) de aici din Bichiș-Ciaba a cerut dela părintele nostru Victor Popovici un estras de botez pentru un creștin din Giula, care s'a născut aici (fost honved în 1848). Părintele împlinind cererea, a dat estrasul, ca în totdeuna de 20 de ani și mai bine, de când e preot, conform cu originalul matriculei, în limba română. Primăria însê n'a fost mulțamită și a pretins dela preot sê dea estrasul în limba maghiară. Preotul i-a rêspons, că nu pôte face acăsta, deorece limba oficială a bisericii este cea română.

Din cauza acăsta cei dela primărie s'au înfuriat. Mai întâiú foia maghiară din localitate de Joi diminêță a batjocurit și amenințat pe preot. Atâta a fost de ajuns, ca sê fie ațitate patimile plebei șoviniste, care Joi sêra i-a și făcut serenadă ungurescă preotului român, mergênd înaintea casei parochiale și strigând *Abzug oláh popa!* și mai multe grațiosități de acăstea.

Vineri sêra am mers de ne-am plimbat în parcul cel mic, ér la întorcere am trecut pe lângă casa preotului. Era pe la 8 ore sêra. De-odată auđim apropiindu-se mulțimea pe stradă, cântând și sbierând. Sosind la casa parochială, a început sê bombardeze ferestrele ei cu ce le venea în mâni, și așa au spart ochiurile dela două ferestri.

Pe la orele 9 sêra au venit cete nouê sbierând și mai tare și fiind bine înarmate cu cărămiđi, pietri, bolovani și bețe. Ca la comandă, începură sê dea toți din toate părțile în ferestri, până ce n'a mai rêmas nici una întrêgă. Unii strigau: „*Van még ablak!*“ (mai sunt ferestri), ațitând mulțimea sê bombardeze mai departe.

După multe strigăte s'au depărtat sëlbaticii demonștranți. În cele din urmă étă că vine și poliția, după ce erau toți duși, întrebând în drêpta și stânga: ce s'a întâmplat? Bine au auđit și au știut ei ce s'a întâmplat, dêr n'au voit sê vină, nici că îndrâsniau polițiștii sê vină, căci ceilalți erau la vre-o 4—500, plină strada de ei. Odăile casei parochiale erau pline de sticle, cărămiđi, bețe, pietri etc.

Acum totă nóptea stau polițaii la pândă. Erî nópte au venit doi ómenși și voiau sê între pe ferestă în dormitor, și nu fără greutate polițaii i-au alungat de acolo. Acum amenință, că unde-l vor prinde pe preot nóptea îl vor omorî, și decă i-se va drege ferestrele, érăși le vor sparge. Părintele și-a cumpêrat de curênd o casă, acolo încă voesc sê spargă ferestrele. Rêmăseseși peste nópte vre-o două ochiuri de ferestri nesparte, însê au venit studenții điuia și le-au sdrobot în prezența părintelui. Ei nu nêgă nici unul, ci đic, că pentru nație le fac toate. Precum se aude, conducătorii lor au fost mai marii orașului. Nu ajunge părintele nimic cu ei, nici măcar sê-i plătescă paguba...

Adunarea

Societății pentru fond de teatru român în Bistrița.

(De la raportorul special al „Gaz. Trans.“)

Bistrița, 7 Septembrie 1902.

Serviciul divin.

Biserica cea mare și frumoasă, pe care credincioșii Români gr. cat., după învingerea multor dificultăți, au reușit sê o cumpere cu prețul de 72,000 corône de la

călugării minorită, era astăzi plină de popor și inteligență.

Vicarul Năsăudului, d-l *Ciril Deac* celebrează, încunjunat de protopopul *Domide* și de preoții *Baciu*, *Dolaga*, *Negruț* și *Mihailaș*, sfânta liturghie, ér la sfârșit oficiéză un parastas pentru odihna repausaților membrii ai societății. Cântările le-a executat cu multă precisiune corul mixt al plugarilor. compus din 99 membri și condus de d-l învățător Iul. *Chilla*.

După terminarea serviciului divin, părintele protopop *Domide* se urcă în amvon și ține poporului adunat unul dintre discursurile cele mai frumoase, relevând ivirea luminei și instituțiile culturale, ce s'au înființat la noi, cum e „Asociațiunea” și „Societatea pentru fond de teatru român”. Indemnă poporul să vină la adunare, și cere binecuvântarea lui Dumnezeu asupra activității societății.

Ședința I.

De la biserică un convoiu lung de popor și inteligență se îndreptéză spre palatul administrativ. În sala căruia se ține prima ședință. Tabloul, ce-l forma acest convoiu, era din cele mai încântătoare. Costumele naționale ale fetelor, atât de frumoase și drăguțe, amestecate cu hainele negre ale fruntașilor, oferia ochilor una din cele mai frumoase vederi.

În sala cea mare a palatului administrativ, unde — după cum arată inscripția gravată în marmoră cu litere de aur — Majestatea Sa a fost găzduit timp de patru zile (1891 Sept. 12—16) și unde a primit omagiile tuturor deputațiilor, — președintele d-l *Vulcan* la orele 10 a. m. deschide ședința prin discursul, pe care vi-l'am trimis spre publicare. La masa din dreapta vedem pe șeful poliției *Gyurkó*, cu un protocolist; în mijloc la o masă comitetul aranjator, ér la stânga masa presei, la care ocupă loc reportorii ziarelor „*Gazeta Transilvaniei*”, „*Tribuna*”, „*Telegraful român*” și „*Poporul român*”. Președintele la masa din mijloc e încunjunat de membrii în comitet: *N. P. Petrescu*, *Ungurianu*, *Goldiș*, *Dr. I. Blaga*.

După discursul președintelui ia cuvântul d-l *Dr. Ciuta*, ținând o disertație asupra importanței teatrului. D-l *Ciuta* atinge în disertația sa momente foarte însemnate din diferitele vederi asupra artei, și insistă asupra necesității de a crea un mediu artistic la poporul român. În numele *Bistrițenilor* și peste tot al *Românilor din împrejurime*, își exprimă bucuria, că adunarea generală se ține aici.

D-l *Iosif Vulcan* mulțumesc pentru căldurosele și entusiastele cuvinte ale d-lui *Dr. Ciuta*. Orî cât de frumoase au fost însă aceste cuvinte, nu îl surprind, fiind-că sciea, că orașul *Bistrița* și împrejurimile a stat în tot-deluna în fruntea mișcării culturale-naționale și primirea de erî, apoi serviciul divin de astăzi, atât de înălțătoare, au confirmat din nou în mod strălucit opinia veche.

Dr. Tripon, luând cuvântul, vorbește despre zestrea, pe care a dat-o Dumnezeu fie-cărui popor, ca să aibă limbă, cultură, artă etc. proprii, și pe cari fie-care popor trebuie să le păstreze și desvólte. Vorbește despre influența scenei asupra caracterului și în numele despărțământului „*Asociațiunei*” salută societatea pentru fond de teatru.

Președintele mulțumesc de acest salut, pe care mama o trimite fiicei sale.

D-l *Ign. Seni*, președinte al societății învățătoresci „*Mariana*” din *Năsăud*, salută adunarea în numele societății.

Președintele mulțumesc d-lui *Seni* pentru căldurosul salut. Cuvântările se vor alătura la procesul verbal.

Se aleg doi notari în persoanele d-lor *V. Goldiș* și *Dr. Iosif Blaga*.

Secretarul *Dr. Iosif Blaga* cetesc raportul general al comitetului asupra activității societății de la adunarea generală din urmă.

D-l *N. Petra-Petrescu*, cashier, raportează, că anul trecut averea Societății a crescut cu 22,000 cor., ér averea totală este 310,664 cor. 49 b.

Se aleg două comisuni, și anume: una care să censureze raportul biuroului relativ la schimbarea statutelor și luarea dispozițiilor în sensul §. 21 al statutelor („Când fondul societății se va urca la o sumă, din care s'ar pute realiza înființarea teatrului național român, adunarea generală convocată anume spre acest scop, va decide asupra acestei cesiuni.”)

Comitetul a fost preocupat de cesiunea schimbului statutelor propuse la *Abrud* și *Șimleu* și în Iunie a. c. a consultat secțiunea literară a „*Asociațiunei*”. Părerea unanimă a secției a fost, că schimbarea statutelor e de prisos, fiind-că cadrul statutelor actuale este destul de larg pentru realizarea scopului său adecă înființarea teatrului.

Raportul comitetului propune, ca adunarea generală să decidă: 1) A se trece la ordinea zilei asupra propunerii relative la schimbarea statutelor; 2) A se decide în principiu înființarea teatrului; 3) A se decide, ca societatea să existe și mai departe pe baza statutelor sale aprobate de ministeriu.—Se alege o comisiune, care să elaboreze un plan relativ la înființarea teatrului.

Se alege o comisiune de 5 care să studieze raportul și propunerile comitetului.

După acesta președintele acordă cuvântul d-lui profesor din *Năsăud* *Ioan Pécuarariu*, care își desvólta conferența sa anunțată sub titlul: „*Efectul artei*”, care terminându-se, se ridică ședința și óspeții se duc la banchet.

Bistrița, 8 Sept. 1902.

Banchetul.

După prima ședință, care a durat până la 1 oră, partea cea mai mare din public s'a dus în sala cea mare dela „*Gewerbehaus*”, unde avea să se țină banchetul festiv. Mulțămirea deosebite atențiuni a comitetului aranjator, acest banchet a reușit foarte bine. Au participat peste o sută de persoane, între cari am remarcat și pe reprezentanții orașului *Bistrița*. În decursul prânzului muzica a delectat publicul cu diferite pot-pouriuri naționale române.

Seria toastelor a început-o d-l președinte *I. Vulcan* închinând în sănătatea *M. Sale* comitetului nostru. D-l protopop *G. Domide* toastéză pentru d-l *Vulcan*, face elogii carierei sale diaristice-literare și între aplause generale, îl numesc „betrân vecinic tiner”.—Emoționat de cinstea arătată se ridică d-l *Vulcan* și caută să arate, că toate meritele ce i-se atribue, se reduc numai la o datorie de om, căci fie-care om trebuie să fie consciu do datorințele sale față de națiunea, în sinul căreia s'a născut.

D-l vicar *Ciril Deac*, din *Năsăud*, toastéză pentru acei, cari cu sumpătate lucrează pentru prosperarea societății de fond de teatru, pentru comitetul actual. Drept răspuns, în toastul următor a fost accentuat meritul cel mare al comitetului aranjator pentru succesele de astăzi ale adunării. Oratorul, d-l *Emanoil Ungurianu*, a fost viu aprobat din partea celor veniți.—Preotul din *B. Tiha*, *Ioan Dolaga*, a toastat pentru prosperarea orașului *Bistrița* și în special pentru poliția din localitate.—D-l *Petra-Petrescu* aduce elogii hărniciei poporului din localitate și industriașilor români, cari au contribuit, ca adunarea de astăzi să fie cu atât mai măreț și impunătoare.—Prof. *Scridon* toastéză pentru sexul frumos.—*Dr. Gavrilă Tripon* pentru óspeții din împrejurime, cari au participat la adunare.—Părintele *Eliseu Dan* pentru președintele de onore, *Dr. Alex. Mocsyonyi* și d-l *Ios. Vulcan*.—Consilierul de la magistrat *Sanchen*, reprezentantul primarului, mulțumesc în limba germană, pentru urările la adresa reprezentanților orașului și ridică paharul pentru prosperarea societății.—Studentul universitar *V. E. Moldovan*, regretând că tinerii universitari sunt atât de puțin reprezentați la festivitatea de astăzi, ridică paharul în sănătatea betránilor de la această sêrbătoare.—Prof. *Gregoriu Pletos*, într'un toast

avântat, vorbește despre misiunea cea sfântă a presei române și ridică paharul pentru reprezentanții presei române.—În fine învățătorul local *A. Bogdan* mulțumesc pentru urările la adresa țeranilor și industriașilor, și invită societatea la sêrbătorea populară.

Petrecerea populară.

Dela banchet publicul se îndreptă spre grădina „*Bombardir*”, unde este așteptat de poporul îmbrăcat în haine de sêrbătoare. Aspectul ce-l oferea tinerimea; feciori și fete în costumul de sêrbătoare, era dintre cele mai încântătoare. În sala spațioasă, la sunetele muzicii își petrecea tineretul, cu multă veselie. La apariția comitetului, tinerimea face un cerc în mijlocul sălii și, doi cu doi, cu vâtaful în frunte, întră în sală 12 călușeri îmbrăcați în pitorescul costum național. În mijlocul entuziasmului general jócă „*Călușerul*” și „*Bă-tuta*”, străbunele noastre jocuri naționale. Ți-era mai mare dragul să privești la flăcăi, tot unul și unul, cu cușmele pe-o ureche, cu ochii nviorați, și sprinteni. Ei păreau a ne dice: „*Bun sosit în mijlocul nostru, scumpi óspeți!*”

Acastă tâlmăcire a simțimentelor a fost rezervată în special harnicului învățător local, tot-odată un asiduu adunător de folclor național — d-lui *Teod. A. Bogdan*. Acesta în numele poporului, a țeranilor și industriașilor, mulțumesc comitetului Societății pentru prezența lui aici, căci dá astfel cu un imbold mai mult la prosperarea stării sociale a poporului din *Bistrița*.

Într'un discurs de mulțămită, rostit de d-l *Vulcan*, acesta își arată satisfacția ce o simte, când vede această strălucită petrecere, dovada cea mai bună despre ceea-ce póte presta poporul, care merge înainte. D-l *Petra-Petrescu* însuflețit de priveliștea fermecătoare a tinerilor țerani, le vorbește acestora, punându-le la inimă, ca nici odată să nu părăscesca datinele străbune românesci, să-și păstreze portul românesc, limba româncă și să conducă torilor înțelepți, pe cari să-i sprijinescă în toate lucrările lor.

Între urări generale și óvațiuni entusiaste comitetul și óspeții se îndepărteză.

Concertul și teatru.

Séra la orele 8 în sala cea mare de la „*Gewerbehaus*” n'ai fi putut arunca un ac, atât era de plină. În parter, în galerii, pe coridóre gema lumea.

Corul mixt a stat de astă-dată sub conducerea abilă a studentului universitar d-l *Leonida Domide*, și concertul s'a început cu bucata „*Ce faci Ioan?*” de *G. Dima*.

Dómna *Eitel* născută *Florian*, a executat la pian „*Transcriptions Faust-Vals* de *Gounod*” de *Liszt* și „*Ilustrațiunea română*” de *Karrasz*, cu o măiestrie neîntrecută. D-sa a fost viu aplaudată, ér părintele *Domide*, neobositul aranjator, i-a oferit după executarea compoziției lui *Liszt* un splendid buchet. După „*Ilustr. română*” d-l prof. *Dr. Val. Rusu* din *Pomârla* i-a oferit d-nei *Eitel* un al doilea prea frumos buchet.

D-șóra *Virginia Gall* ne-a delectat cu „*Aria din Troubadur*” a lui *Verdi*, „*Chanson Espagnol*” de *Delibes* și cu mai multe cântece românesci. Dêcă asemên pe d-șóra *Gall* cu d-na *d'Asty*, care ne-a fermecat nu de mult cu vocea sa neîntrecută în *Brașov*, și dêcă constat, că d-șóra *Gall* este o vrednică rivală a renumitei artiste, atunci cred, că vom fi dat măsura obști cu care trebuie să judecăm succesul obținut. În adevêr aplausele nu mai încetau și două buchetele i-s'au oferit tinerii concertiste. Dênsa a fost acompaniată la pian de măestrul de cor din localitate, d-l *Rollbeck*.

După concert a urmat comedia, localizată de *Virginia A. Vlaicu*, „*Trei doctori*”, în care debutanții și anume *T. A. Bogdan*, d-șóra *Tition*, d-șóra *Maria Tition*, d-l *Ioan Morariu*, d-l *George Negri*, d-l *Ilie Mureșanu*, *Ioan Chindriș* și d-șóra *Maria Bevaan* și-au dat totă silința, ca să se achite cât se póte de bine de rolurile lor.

Piesa de rezistență a părții teatrale din séra acésta a fost însă „*Ruga de la Chiseteu*”, comedie populară cu cântece, de *Iosif Vulcan*. Persónele, cari au avut roluri în acést piesă sunt: *Pavel Hopărcă*, *Forica Becheș*, *Ana Cucu*, *Paul Cristureanu*, *Paul Ursu*, *Mitru Berbecaru*, *Ludovic Bumbu*, *Paul Bucur*, *Vasile Bucur*, *Paul Lichi*, *Ioan Bucur*, *Toader Bilegan*, *Mitru Ciga*, *Laduceria Prislop*. Corul a stat éráși sub conducerea d-lui *Leonida Domide*. Era frumos tabloul ce ni-se presenta ochilor de pe scenă. Un cor compus din 100 de persoane, ediția populară și amplificată a corului lui *Musicescu*. Nu cred să mai existe unde-va printre industriașii și plugarii români atâta vigóre și avânt, ca între cei din *Bistrița*.

Apoi părintele protopop *Domide* ar merita un capitol separat în dările mele de séma. Un tiner universitar nu l'ar fi întrecut atât de sprinten era. Și cel ce erî diminéță ne-a stors lacrimi, vorbind de pe amvon, cel ce ne-a făcut să eșim edificați din frumoasa biserică, unde am vedut atâta ordine și demnitate la serviciul divin, același protopop *Domide* era la „*Gewerbehaus*” cel mai atent și cu prevenire dintre arangiatori.

După sfêșirea teatrului i-s'au făcut d-lui *Iosif Vulcan*, care alți piesei „*Ruga de la Chiseteu*”, entusiaste óvațiuni.

Petrecerea populară de după amiazi a continuat acum în sala de la „*Gewerbehaus*” până în zorî de zi.

Astăzi urmăză ședința II-a și de séra bal.

Bistrița, 8 Septembrie 1902.

Ședința II.

Astăzi la orele 9^{1/2} a. m. președintele deschide ședința în sala cea mică de la „*Gewerbehaus*”. Prezenți comitetul și un public distins compus din dame și domni. Din partea poliției de față d-l *Gyürk*.

Notarul *V. Goldiș* cetesc procesul verbal de erî, care se verifică.

Dr. I. Blaga dá cetire telegramelor de felicitare. Se ia spre plăcută cunoștință. Tot *Dr. I. Blaga* cetesc raportul comisiunei pentru censurarea raportului cashierului, care s'a găsit în ordine, și propune a se da absolutul și a se primi budgetul. Membrii ai comis. *I. Dolaga*, *Mihailaș*, *Gh. Culeanu*. Se primesc.

D-l *Fletos* dá cetire raportului comisiunei alese pentru censurarea raportului secretarului, care se cetise în ședința de erî. Comisiunea propune: 1) Raportul să se ia la cunoștință. 2) Adunarea să-și exprime prin ridicare doliul pentru membrii repausați. 3) Să se dea comitetului absolutiu pentru 1901/2. 4) Comisiunea din nou însărcinată să stăruie și mai departe pentru interesul societății. Președintele comisiunei *Ciril Deac*.

Dr. Onișor dá cetire raportului comisiunei asupra raportului comitetului relativ la schimbarea statutelor. Comisiunea recomandă spre lprimire raportul comitetului.

Dr. Onișor dá raport în numele comisiunei alese pentru înscrierea de membri noi, care a desvólat o frumoasă activitate, înscriind numeroși membrii fundatorî, pe viêtă, ordinarî și ajutorî.

La punctul din program ședinței: „*Fixarea locului unde se va ține adunarea generală*”, se ridică d-l *Dr. Iosif Blaga* și în numele *Românilor din Sebeșul-săsesc* invită societatea în acel oraș.

D-l președinte *I. Vulcan*, în urma acestei invitări, enunță, că pe anul viitor se va ține adunarea la *Sebeșul săsesc*.

În comisiunea pentru verificarea procesului verbal al ședinței de astăzi se alege *Dr. Ciuta*, *Dr. Tripon*, *Dr. Onișor*.

Președintele rógă pe d-nul *Petra-Petrescu* să dea cetire disertațiunei d-lui *Valer Branisce*: „*Cum jucăm teatru?*”

După acésta d-l *Dr. Iosif Blaga* își cetesc conferența sa intitulată: „*Ceva despre psihologia plăcerii estetice*”, după care președintele închide adunarea în urările publicului asistent.

Éta lista membrilor fundatorî și pe viață, cari s'au înscriș în listele comisiunei alese pentru acest scop: *Fundatori*:

„Aurora“ institut de credit și economii Năsăud; „Bistrițana“ institut de credit și econ. Bistrița, Dr. Dim. Ciuta adv. Bistrița; Ioan Baciu preot gr. cat. Șoimuș. Fe viță: Dr. Gavr. Tripou avocat, Dr. George Linul avocat Bistrița, Dr. Eugen Bran adv. Téca.

De s'era se ține balul în sala cea mare de la „Gewerbehau“. Se fac pregătiri mari. Raportul următor.

Rep.

Arta și adevărul.

Discursul președintelui Iosif Vulcan

la deschiderea adunării generale din Bistrița a Societății pentru crearea unui fond de teatru român, în 7 Septembrie n. 1902.

(Continuare.)

Adevărul însă n'a fost același în toate timpurile și la toate popoarele. A trecut și el prin mari schimbări. Ceea-ce odată s'a considerat drept dogmă veșnică, mai târziu s'a detronat și în locu-i s'a înălțat alt adevăr, care la rândul său era și a fost distrus, spre a face loc noului curent noului adevăr.

Astfel s'au perândat diferitele școli artistice, cari au produs o mulțime de opere de artă, geniale și șubrede, admirabile și ridicole, grandioase și schilode, însă toate menite a dărâma nimbul celor de mai înainte și d'a stabili nouă reguli de artă, d'a introduce nouă principii de adevăr.

Classicismul începând să strângă puterea de creare a artistului. Geniul încetușat reclamă libertate mai mare fantasiei sale, ca să-și poată dezvolta mai deplin talentul, ca să poată exprima mai perfect ceea ce simte, ca să poată reprezenta mai fidel adevărul.

S'a dis, că restricțiunea clasică, punând stavilă talentului, e păgubitoare pentru progresul artistic, deci trebuie înlăturată.

Și s'a format o direcție nouă, care și-a dat numele de Renaissance, inspirându-se de natură și deschidând porțile limbilor moderne.

Trei secole a domnit școala nouă, afirmându-se în deosebi în pictură și în poezie. Apoi s'a ivit părerea, că nici vederile ei nu îndeplinesc misiunea artei, că nici principiile ei nu reprezintă destul de fidel adevărul.

Și s'au afișat alte vorbe conducătoare. S'a dis, că menire adevărată a artei este d'a prezenta viața într'un colorit idealist. Și s'a arborat stégul romantismului.

Acesta ș'a adunat mulți aderenți, căci eleganța, finețea, tonul ales, manierele distinse au fermecat lumea. A și domnit multe vécuri în toate artele. Dér în serviciul idealismului, el se depărta din ce în ce mai mult de realitate și prin esagerările sale, desfigura adevărul. Acesta a produs o reacțiune, care trezită din beția romantismului enervat, strigă să se deschidă ușa salonului parfumat, să între aer curat, să vadă omeni veritabili nu păpușe viață reală — nu închipuită, să piară minciuna și să se restabilească adevărul.

Și numai decât s'a proclamat naturalismul, care vestea triumfător pretutindeni, că viața trebuie reprodușă în tocmă cum este, căci ori-ce omisiune ar fi o falsificare a adevărului.

Stăruința de-a executa acest principiu a avut însă drept urmare o extravaganță, care nu mai ține cont de bunul gust, de cuviință, de morală de marginile până unde poate să străbată arta. Dorind să fie cât mai reali și originali, adepții acestei școle căutau în adins să prezinte partea cea mai urâtă a vieții și să întreceau într-o scote la lumină numai murdăriile ei. Acest esces a compromis școala. Bunul simț al publicului s'a desgustat. Astăzi ne aflăm în ajunul d'a ne reîntorcede la vechiul adevăr, care se ferește de ori-ce exagerare și care susține, că menirea artei este d'a răspândi gustul adevăratului frumos.

(Va urma.)

SCIRILE DILEI.

27 August v.

Aniversarea lui Griviței. Vineri, 30 August aniversarea lui Griviței de către armata română, în războiul de la 1877—78, un requiem pentru sufletele celor morți, în această glorioasă luptă, va fi celebrat în București.

Viitorul congres internațional studențesc („Corda Fratres“) se va ține în August 1903 în Liège (Belgia).

Scufundarea vaporului „Ferencz Iozsef“. Éta — după diarele din București — câte-va amănunte asupra scufundării vaporului „Ferencz Iozsef“ al societății de navigațiune ungară: Vaporul a plecat din Galați având pe bord 70 Bulgari muncitori agricoli, cari se întorceau în patria lor. Mai avé posta și pasageri. Vaporul era comandat de căpitanul cl. I Pelligrini. Pe bord se încărcase vre-o 20,000 kilogr. mărfuri, manufactură și coloniale. Pe la orele 2 noaptea vaporul a ajuns la podul de la Cerna-Vodă. În același timp venia din susul Dunării și vaporul român „Radu Negru“ al navigațiunii fluviale române, comandat de căpitanul Mihail V. Mazilu. Prin dreptul portului Cerna-Vodă vaporul „Radu-Negru“ s'a ciocnit cu vaporul „Ferencz Iozsef“ atât de puternic, încât acesta din urmă s'a ales cu o mare spărtură. Căpitanul vaporului unguresc vedând pericolul în care se află vaporul său, cercă a-l conduce la mal, însă deore-ce spărtura era prea mare și apa începuse a intra în vapor, i-a fost imposibil de a mai face vre-o mișcare. Imediat s'a dat alarma de ajutor. S'au lansat bărci pentru salvarea pasagerilor, cari eșind pe bord strigau după ajutor. Mai multe bărci sosiră la locul desastrelui și începură a căra pasagerii din vapor pe șlepură și pe vaporul „Radu Negru“. Se dice, că pagubele cauzate de această ciocnire trec peste jumătate milion de lei.

România la expoziția de pescărie din Viena. Sâmbătă, 6 Septembrie st. n., a fost inaugurată la Viena, în prezența arhiducelui Francisc Ferdinand — reprezentând pe împăratul Francisc Iosif — expozițiunea internațională de pescărie. Secțiunea română a atras deosebită atenție a arhiducelui, care și-a exprimat admirațiunea pentru frumoșele specimene produse de apele românești. Alteța Sa imperială adresând felicitările sale d-lui Dr. Antipa — inspectorul general al pescăriilor Statului, s'a rostit în termeni foarte măgulitori pentru România și Suveranul ei. Visita arhiducelui Francisc Ferdinand în secțiunea română, a durat mai bine de un sfert de oră.

Inșelătorii jidovesci. I-se scrie diarului „D. Tgbl. f. Ung.“ din Vêrșet: „Nou numitul căpitan al orașului Zoltan Szekeres a făcut fără de veste Joi dimineața la 5 ore o cercetare riguroasă a cumpenelor de cumpărare, ce se aflau în magaziniile de cereale jidovesci. Resultatul controlului a fost foarte surprinzător. S'a constatat adecă, că nici una din cumpene nu arată exact, că unele arătau chiar cu 30 chile mai puțin la suta de chile. Scădeminte de 4, 7 și 10 chile se putea constata la fie-care cumpenă. Cumpenele aflate ast-fel foarte neesacte au fost toate confiscate, pecetluite și duse la poliție, unde se păstrează ca corpus delicti pentru procesul de înșelăciune senzațional, ce va trebui să urmeze. Numita fôie asigură, că încă mai de mult economii din acest ținut se plâneau de cumpenele cele false și totu-și până acum nu s'a făcut nimic spre a se pune stavilă prea grabnicei îmbogățiri a unor jidovi speculanți de cereale. Cu atât mai de laudă este procederea noului căpitan din Vêrșet.“

Comerțul României cu Austro-Ungaria. Totalul transacțiunilor române comerciale cu Austro-Ungaria, pe anul 1901, a fost evaluată la cifra de 120.537.551 lei. Comerțul român cu această țară merge crescând: în 1891 el nu se ridica decât la 94.231.679 lei, ér în 1895 era deja de 161.876.793 lei. Mărfurile în cantități mai mari pe cari le-a importat România în 1901 din Austro-Ungaria sunt: țesături și stoffe împletite de bumbac — în valoare de 5.217.051 lei, și mașini de tot felul în valoare de 5.249.610 lei. A exportat însă în Austro-Ungaria: porumb în valoare de 13.466.018 lei, trunchiuri de brad de 2.385.360 lei, semințe uleișe de peste 2 milioane lei și ouă tot peste 2.000.000 lei. Cifra totală a importului covârșește pe cea a exportului cu 22.272.049 lei. În ce privește produsele agricole, Austro-Unga-

ria e a treia clientă a României, după Belgia și Anglia.

Bustul lui Mihăileanu. În cursul luni Octomvrie se va inaugura bustul ridicat în amintirea regretatului profesor și patriot Ștefan Mihăileanu. Acest bust, făcut prin subscripție publică, a fost executat în Italia de prea cunoscutul sculptor român Bălăcescu și va fi adus în curând în țară. Data inaugurării se va anunța la vreme.

Sêrbările de la pasul Șipka. Diarul „Ruski Invalid“ spune, că Țarul a însărcinat pe marele duce Nicolae Nicolaevici de a-l reprezenta la sêrbările de la pasul Șipka. În urma ordinului primit de la Țar, generalul Kuropatkine, ministrul de război al Rusiei, numeroși ofițeri superiori și deputați ai regimentelor, cari a combătut la pasul Șipka, vor participa la aceste sêrbări.

Socialiștii și sêrbarea-Kossuth. Comitetul arangiator al sêrbărilor pentru Kossuth, a invitat să participe și partidul social-democrat din Ungaria. Organul partidului „Nepszava“ anunță, că socialiștii nu vor participa la sêrbare, fiind-că ei nu vor să-și dea concursul lor la divinirea lui Kossuth, care prin agitațiunile lui n'a ajutat decât o clasă a populațiunii și a exclus cu totul din nișuțele sale interesele muncitorilor din Ungaria.

Concert.

Se scie și s'a anunțat deja și în această fôie, că în sêra de 5 (18) Septembrie a. c. va avé loc în sala teatrului din oraș un Concert-Recital dat de conaționalul nostru D. I. Scarlătescu, directorul musical de la capela română gr. ort. din Paris.

D. Scarlătescu, absolvent al Conservatorului din Viena, apoi elev favorit al celebrului organist, compozitor și măstru de compoziție la Conservatorul din Paris, C. M. Vidor, e deja bine cunoscut în lumea artistică din Paris, Viena și Lipsca, precum și în România, unde acum câteva luni a sêrbătorit un succes de prima ordine cu un concert patronat de M. S. Regina Elisabeta, al cărei geniu creator și critic în artă și în literatură e mult apreciat în toate țările culte.

D. Scarlătescu și-a afirmat personalitatea artistică pentru prima dată în Paris, în sala Erard, în urma stăruinței măestrului C. M. Vidor, care ținea să-l facă cunoscut. Una din revistele cele mai de seamă parisiene, încheie o recenziune foarte călduroasă cu cuvintele: „Revista noastră e foarte fericită, că află în D. I. Scarlătescu un artist desevirșit, pe care străinătatea îl admiră, și că poate să trimită în patria lui ecoul primului succes obținut la Paris“.

Alte jurnale de seamă din capitala aceea a occidentului competent, ne relatează impresii puternice produse de compozițiile d-lui Scarlătescu. Atențiunea publicului a fost întâi adânc mișcată de nota originală și profundă a „liedurilor“, ér apoi captivată până la entuziasm de „baladele“ ce le prezenta artistul. În termenii cei mai plini de imagini descrie criticul puterea psihologică a baladei „Die Wasserfee“ de Heine. În musica d-lui Scarlătescu se simte pîntrunderea sufletului omenesc și a pasiunilor adânci, precum și o dispoziție din cele mai pronunțate pentru musica dramatică și orchestrală. Acompanimentele de clavier arată pretutindeni necesitatea orchestrei și o revărsare polifonică magistrală.

Audițiunea din Paris a fost precedată de o „conferență“ ținută de d-șora Samfirescu, un distins doctor al Sorbonnei, care după usul parisian a prezentat publicului pe noul artist, a detaliat și analizat operele făcându-le astfel înțeles de interesante și de clare auditorilor. Interpretii operelor, d-lui Scarlătescu au fost din cea mai de seamă sferă. D-rele Lola și Carmen de Padilla, ficele celebrei eroine ale unei epoci întregi a operei din Paris, d-na Désirée Artôt de Padilla; apoi D. R. Kraus, un bariton german, încă tânăr și care are un viitor mare înaintea sa. Liedurile și baladele executate de acești trei artiști au rămas în limba originală, cea germană, de ore-ce o traducere franceză ar fi vătămât lesne intențiile compozitorului.

Bucățile de clavier au fost executate de tînărul virtuos D. G. Boscoff, despre care auzim minuni de tehnică și execu-

țiune, și care va interpreta și la concertul dat în Brașov câte-va bucăți ale d-lui Scarlătescu.

Odată cu D. Boscoff, d-l Scarlătescu ne prezintă ca interpret al operelor sale pe d-na Charlotta Leria, una din aparițiile cele mai puternice din România. D-na Leria este, ca cântăreță, o adevărată manifestare genială a artei. Și-a însușit cele mai însemnate caracteristici ale școlilor franceză și germană și a făcut din ele un instrument foarte individual, una din cele mai originale prisme ale personalității sale dinstinse. După ce a fermecat sufletele artistice din Paris, și-a făcut o datorie închinându-și activitatea și cunoștințele transcendente generației tinere de femei talentate din țera sa.

Din școala d-nei Leria au eșit artiste de seamă, printre care trebuie numită d-ra Mărculescu, care după un angajament absolut la Bruxella și la Toulouse, e în ajun a încheia un contract cu opera mare din Paris. D-na Leria este cântăreța favorită a Casei M. S. Reginei României și pentru o rară plăcere avem ocazia de a o auzi și admira pentru întâia dată în orașul nostru. Interpreții ca d-na Leria și D. Boscoff sunt cel mai forte îndemn de interes către opera unui compozitor.

D-l Scarlătescu nu e numai „poet al tonurilor“, ci și didact de seamă. Un caet tipărit în editura Hachette din Paris, și purtând titlul de „Șchițe simfonice pentru Clavier“, a fost adoptat în programele didactice ale conservatoarelor din Viena, Paris și Lipsca.

Ca Român, D. Scarlătescu a scit să asculte și să reție nota adevărată a cântărilor de durere și de bucurie ale țărânului patriei sale. Doina pe care o vom asculta în sêra de 5 (18) Sept. e un cap de operă al muzicii noastre, căreia D. Scarlătescu i-a dat o formă artistică din cele mai originale. Poezia de genialul nostru Eminescu, exprimă starea sufletescă a unei ființe stăpânită de dragostea și dorul altei ființe iubite și dusă departe.

M. S. Regina României, care e o desevirșită cunosctore a poeziei și cântărei rustice române, a exclamat acum trei săptămâni în Castelul Peleş, ascultând Doina acesta executată de d-na Leria acompaniată de autor: „Auf dieses warte ich seit 20 Jahren!“ (Acosta o aștept eu de 20 de ani!)

Concertul d-lui Scarlătescu va fi d'er un festival pentru publicul Brașovean, o ocazie să ascultăm artă pură, artă cinstită și originală, născută din inspirația unui confrate.

—Z.—

Literatură.

Din compozițiunile pline de melodii românești ale mult regretatului compozitor român Ciprian Porumbescu, tipărite și edate în edițiuni populare de d-na Mariôra Rafiu născută Porumbescu, se află de vânzare la Tipografia noastră următoarele piese:

„Imn de urare“ cu două voci, „Hora Prahovei“, „A cădută o rază lină“ cu voce, „Fluturas de noapte“ polcă, „Frunză verde mărgărit“ cânt popular, „Pe câmpiile Stupcei“ polca mazurca, „Fata popii“ cânt popular. Fie-care bucată costă 1 cor. plus 10 bani porto. „Basme Iașene“ vals, 3 cor. plus 10 bani porto. „Potpouriu“, din opereta „Crai nou“ 4 cor. plus 10 bani porto.

„Carnetul Roșu“, o interesantă novelă nihilistă, tradusă din germană de Moșul, O broșură de 104 pagini, format octav mic. Broșura oferă o lectură ușoră și distractivă. — „Moșul“ e cunoscut cetitorilor noștri din numeroșele sale lucrări publicate în foiașăriarului nostru. Pprețul cu posta 50 bani.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 7 Sept. În cercurile diplomatice unguresci se afirmă, că Regele Carol înaintea întorcerii sale în România va avea o întrevedere cu împăratul Wilhelm al Germaniei pe teritoriul prusian său pôte în Bavaria.

Sofia, 9 Septembrie. Cu toate protestările diarelor sarafoffiste, arestările continuă aici. Au mai fost arestați locotenentii Sarachifoff și Darnoff.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

**Dela „Tipografia A. Mureșianu“
din Brașov,**

se pot procura următoarele cărți:

(La cărțile aici înșirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandare.)

„Caractere morale, exemple și sentințe uleuse din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne“ de Iom Popea. Prețul cor. 2,50 (cu posta cor. 2,70.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adauge și portul postal.

„Novela de Sienkiewicz: „Natură și viață“, „Sluga veche“ și „Ianco musicantul.“ Traducere de I. C. Panțu; o broșură de 192 pag. Prețul 80 bani + 5 bani porto. De asemenea se recomandă:

I. C. Panțu: „In plasă“, „In Baltă“, „Cale grea“, „La Căde“, „La cărouma lui Tiriplic.“ „Schite din viața delu țerd. O broșură de 112 pag. cu prețul 40 bani + 5 bani porto.

I. C. Panțu: „Lu țerg“, povestire din viața unui cioban. O broșură din 32 pag. cu prețul 16 bani + 3 bani porto.

Antropomorfisme și Antiantropomorfisme în limba română de Nicolae Sulică. În limba noastră scrierile de felul acesta sunt rare și scrierea acosta a d-lui profesor la gimnaziul român din loc Nic. Sulică se distinge nu numai prin conținutul său bogat și sistematic, prelucrat după stricta metodă științifică, ci și prin limbajul său scris la înțelesul tuturor. Autorul e cunoscut și din scrierile sale folklorice filologice de până acum. Prețul 80 bani (+ 5 bani porto).

Românii Seceleni. Causale decadențelor economice și mijlocele de îndreptării Disertațiune de Ioan I. Lăpădat. 30 tani plus 5 bani porto.

Trilby, roman în românește de Afin dela Tuscia. Prețul 2 cor plus 20 bani porto.

Buchete de flori, culesă din grădina limei române pentru copil, fascicola III, de I. T. Totan, inv. Ed. I. Pr. 20 b. porto 5.

Poesii, de Bolintineanu. Bătăliile Românilor, II. Prețul 1 cor. (plus 10 b. porto.)

Juvenilia, proză și versuri, de Sextil Puscariu. Prețul cor. 1.60, pl. 20 b. porto.

Opiniunea publică, conferența ținută a Athenei român de C. Dissescu la 27 Februarie 1885 prețul 50 b. plus porto 5 bani.

Dialogul Țiganului cu Săn-Petru la poarta raiului său plume și petreșere de ajuns. Manual lucrat după biblia țigănească de Aron Boca Velchereanu 50 bai plus 5 b. porto.

Cursul la bursa din Viena.

Din 6 Septembrie n. 1902.

Renta ung. de aur 4% 121.05
Renta de corone ung. 4% 58.15
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%

Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis. —
Bonuri rurale ungare 4% 97.65
Bonuri rurale croate-slavone 98 —
Impr. ung. cu premii 204.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin . 163 15
Renta de argint austr. 101.80
Renta de hârtie austr. 101.70
Renta de aur austr. 121.45
Losuri din 1860. 152.25
Acții de-ale Băncii austro-ungară . 15.92
Acții de-ale Băncii ung. de credit. 739.—
Acții de-ale Băncii austr. de credit. 689.50
Napoleondori 19 07
Mărci imperiale germane 117.02 1/2
London vista 239.70
Paris vista 95.15
Rente austr. 4% de corone 100.25
Note italiene 94 60

Cursul pieței Brașov.

Din 8 Septembrie n. 1902.

Bancnot rom. Cump. 18.90 Vënd. 18 94
Argint român. „ 18.80 „ 18.88
Napoleond'ori. „ 19.04 „ 19.07
Galbeni „ 11.20 „ 10.30
Ruble R. sesci „ 2 54 „ —
Mărci germane „ 117.25 „ —

Bursa de mărturi din Budapesta.

din 4 Sept. 1902

Săminte	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogram
Grâu Bănățenesc	80	dela până la 7.30 7.60
Grâu dela Tisa	80	7.25 7.55
Grâu de Pesta	80	7.15 7.50
Grâu de Alba regală	80	7.15 7.25
Grâu de Bácska	80	— —
Grâu unguresc de nord	80	— —
Grâu românesc	80	— —

Săminte vechi ori nouă	Soiul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogram
Săcara	nutreț.	70—72	dela până la 5.85 6.05
Orz	de rachiu	60—62	5.85 5.85
Orz	de bere	62—64	5.80 5.40
Orz	de bere	64—66	5.15 5.25
Ovăș	—	—	—
Cucuruz	bănățen.	75	—
Cucuruz	alt soi	73	—
Cucuruz	„	—	—
Hirișcă	„	—	4.50 5.—

Produce div.	Soiul	Cursul
Sâm. de trifoi	Luțernă ungar.	dela până
„	„ transilvană	—
„	„ bănățenă	—
„	„ roșiă	—
Ulei de rapiță	rafinat dublu	—
Ulei de in	—	—
Unsore de porc	dela Pesta	69.— 69.50
„	dela țera	—
Slănină	svântată	59.— 59.50
Prune	din Bosnia	62.00 63.—
„	—	—
Lictar	Slavon și Serbia	—
„	din Serbia în s.	—
Nuci	slavon nou	—
Gogoși.	sărbesc	—
„	din Ungaria	—
Miere	unguresc	—
„	sărbesc	—
Cără	brut	—
Spirt	Drojdiuțe de s.	—

PUBLICAȚIUNE

Comisiunea orășenească pentru conscrierea virilistilor ține în 15 Septembrie a. c. după ameză la 3 ore, în sala de ședință în casa sfatului, ședința ei publică pentru compunerea listei virilistilor pentru anul 1903

Acosta se publică cu acel adaos cumcă ori și cine pôte să se presinte înaintea acestei comisiuni și a dovedi dreptul la înscrierea în acosta listă.

Brassó, în 8 Septembrie 1902.

Comisiunea pentru conscrierea virilistilor orășenești:

GRÄF m. p.
președinte.

1—1.657

Se primesc una sau două fetițe
la o familie germană în apropierea de școlile române și germane cu **tota întreținerea**, unde pôte învăța limba nemțescă și dife ite lucruri de mână. cu preț moderat
A se adresa în **Strada Orfanilor nr. 5**, (parter în drepta cătră stradă).

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“
se pot face ori și când pe timp mai îndelungat seu lunare.

— ANUNȚ. —

Cu ziua de azi punem în circulație cea mai renumită și plăcută apă minerală

„REPATI“

provenită din isvorul „Bathori“ din Kászon-Imper, în stare cât se pôte mai prospătă.

Profesorul de universitate **Dr. Bela Lengyel** se exprimă astfel:

„Isvorul din Kászon-Imper „Repati“ dă o apă alcalin acidă de tot escelentă, care prin compozițiunea ei chemică fericită, precum și în urma conținutului estraordinar de acid-carbonic, formeză o specialitate de apă minerală din cele mai escelente și merită decî de a fi de aproape apreciată.“

Profesorul **Dr. Sigismund Purjesz** dice:

„Confirm, cum că apa minerală „Repati“ s'a întrebunțat de mine cu bun succes la vindecarea de afecțiuni cataralice ale membranelor mucose.

Profesorul **Dr. Wilhelm Hankó** se exprimă astfel:

„Apa minerală „Repati“ este nu numai o apă escelentă de beut, ci este tot-odată o apă vindecătoare, de efect neprețuit, și pôte concura în orice privință cu apa scumpă importată din Boemia, numită apă de Krondorf.“

Depositul principal se află în Tergul boiler nr. 4.

Administrația isvorului e în Kászon-Imper.

24—25. (593)

**Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.
Valabil din 1 Mai st. n. 1902.**

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Bud-pesta:

- I. Trenul mixt la ora 5-40 min. dimîn.
- II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2-45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la ora 7-48 min. sára.
- IV. Tr. acc. la órele 10-26 m. sára.

Dela Brașov la Bucuresci:

- I. Trenul de persoane la ora 3-55 m. dim.
- II. Tren accel. la órele 5-5 m. dim.
- III. Trenul mixt la órele 11-40 a. m.
- IV. Trenul accel. la ora 2-19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
- V. Tr. mixt. la ora 6- min. sára.

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu:

- I. Trenul de pers. la ora 5.19 min. dim. (are legătură cu Tușnad la óra 9.18, cu Ciuc) Szereda, la óra 10.46 min. a. m.
- II. Trenul mixt la óra 8-50 min. a. m.
- III. Trenul de per. la óra 3-15 m. p. m.

Dela Brașov la Zărnesci (gar. Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la óra 9-2 min a. m.
- II. Trenul mixt la óra 3-44 min. p. m.
- III. Trenul mixt la óra 6-14 m. d. am.
- IV. Trenul mixt la óra 9-42 m. sára.

Dela Brașov la Ciuc-Gyimes:

- I. Trenul de pers. la óra 5-19 min. dim.
- II. Trenul mixt la óre 8-50 min. a. m.
- III. Trenul de pers. la óra 3-15 min. p. m. (are tură legăcu linia Tușnad-Ciuc-Gyimes).

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

- I. Tren accel. la órele 5-7 m. dim.
- II. Trenul de persoane la óra 8 dim.
- III. Tr. accel. peste Clușiu la ó. 2-9 m. p. m.
- IV. Trenul mixt la óra 9-7 min sára.

Dela Bucuresci la Brașov:

- I. Trenul accel. la óra 2.18 min. p. m.
- II. Trenul mixt. la óra 9-23 min. p. m.
- III. Trenul pers. la óra 5 — m. p. m.
- IV. Tren. de pers. la óra 7-49 min. dim. (care circula numai Vinerea dela Predeal).
- V. Tren accel. la órele 10-14 m. sára.

Dela Kezdi-Oșorheiu la Brașov:

- I. Trenul de persoane la óre 8-25 m. dim. (are legătură cu St-Georgiu, Ciuc-Szereda óra 8-20)
- II. Trenul de pers. la óra 1-53 m. p. m. (are leg. d-la Ciuc-Gyimes la 5.17 dim.)
- III. Trenul mixt, la óra 6-50 m. sára (are legătură dela Palanca la 8.54 dim.)

Dela Zărnesci la Brașov (gar. Bartolomeiu.)

- I. Trenul mixt la óra 7-02 min. dim.
- II. Trenul mixt la óra 1-12 min. p. m.
- III. Tren mixt la óra 8-18 m. sára.

Dela Ciuc-Gyimes la Brașov:

- I. Trenul de pers. la óra 8-25 m. dim.
- II. Trenul de pers. la óra 1-53 m. p. m.
- III. Trenul mixt la óra 6-50 min. sára.
- IV. Tren mixt la óra 10-5 m. sára.

**ACADEMIA comercială din GRAZ.
INSTITUT PUBLIC,**

subvenionat de stat, într'an rang cu celelalte școli medii superioare, ai cărui absolvenți au dreptul de a servi în armată ca voluntari pe un an.

— In 18 Septembrie se începe al 40-lea an școlastic. —

Vor fi primiți absolvenți ai școlilor medii inferioare precum și dela școlile oivile (aceștia sub anumite condițiuni). — Primiri dela alte institute similare, atârnă dela aprobarea Inaltului Ministeriu.

Acest institut au adoptat o nouă organizație, în urma căruia tuturor școlarilor li-se oferă cu siguranță posibilitatea, de a-și însuși cu ușurință materia cea mare de învățământ în amândoue direcțiunile: Instrucțiã generală și specială. — În special în primul curs se ia numai o limbă străină.

Un curs preparator san introdus pentru concurenții ou calificare mai inferiã precum și pentru elevii caril nu cunosc în deajuns limba germană.

La acest institut mai este în legătură și un curs de un an (ce se începe la 5 Octomvrie) pentru abiturienții (absolvenții) școlilor medie superioare, caril voesc să se aplice la întreprinderi comerciale seu industriale, seu ca universitari vor se-și înmulțescă cunoscințele.

Se țin și cursuri de un jumătate an, și de un an pentru Domni și separat pentru Dame ce se începe la 18 Septembrie și 15 Februarie.

Prospecte și alte informațiuni pentru primirea la academie. se pot căpăta dela „Direktionskanzlei“ în GRAZ. Kaiserfeldgasse Nr. 25.

I. Berger, director.

8—9. (607).

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à 10 fil. se vinde la librăria Nic. I. Ciurcu și la Eremias Nepoții.